

NARVA LINNAVALITSUS

AS Hoolekandeteenused

Teie e-kiri 18.02.2020

Meie 19.02.2020 nr 1.13/1874-2

Maarjo.mandmaa@hoolekandeteenused.ee

info@hoolekanne.ee

Küsitluse läbiviimine hooldekodu rajamisel

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 1 kohaselt on kohalikul omavalitsusel õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi. KOKS § 2 lg 2 p 1 kohaselt kohalik omavalitsus teostub demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu, samuti kohaliku elu küsimustes rahvaküsitluse või rahvaalgatuse teel.

Kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse põhisisuks on kohaliku omavalitsuse otsustus- ja valikudiskretsioon kohaliku elu küsimuste lahendamisel. Enesekorraldusõigus on põhiseadusega kaitstud õigus, tal on põhiseaduslikud tagatised ehk garantiid. Kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõigus on kohaliku omavalitsuse **otsustus- ja valikuvabadus kohaliku elu küsimuste lahendamisel**. See tähendab, et kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus otsustada millal, kuidas ja kas üldse ta oma pädevusse kuuluvaid küsimusi lahendab. Eesti Vabariigi Põhiseaduse järgi on kohaliku omavalitsuse institutsiooni aluseks idee kogukonnast, kelle ülesandeks on korraldada kogukonna elu ja lahendada kogukonna probleeme kohalikes huvides.

Seega peab Narva linn saama otsuseid langetada sõltumatult riigi keskvoimust, lähtudes kohalikest huvidest. See tähendab, et riigi ja kohaliku või muu huvi konflikti korral peab linnal olema võimalus langetada otsuseid sõltumatult, oma kogukonna huvides. Kohaliku elu küsimuste osas on kohaliku omavalitsuse üksusel ülesannete määratlemise ja avastamise õigus.

Tulenevalt ülaltoodust on Narva linnal põhiseaduslik õigus korraldada Narva linna elanike hulgas küsitlusi, mille eesmärgiks on ausalt, midagi varjamata kõigi kohaliku elu korraldamise seisukohalt oluliste asjaolude esitamine ja nende kohta tagasiside saamine. Narva peab lähtuma komplekselt küsimuste lahendamisel, sh **kaardistama** võimalikud probleemid turvalisuse, liikluskorralduse jms hooldekodu rajamisega kaasnevate küsimuste osas. Narva linn peab hooldekodu rajamisel lähtuma hooldekodu elanikele võimalikult väheste kitsenduste ja piirangute põhimõttest, et nad sulanduksid võimalikult väikese vaeva ja ajaga kogukonda. Selleks tuleb kõigepealt välja selgitada hooldekodu optimaalne asukoht, sest mõistkem asjaolu, et hooldekodu elanikud tulevad kohalikku kogukonda ka väljastpoolt ja nende vastuvõtmine peab olema võimalikult ja eeldatavalt probleemivaba mitte ainult praegusele kogukonnale, vaid ka kogukonna uute liikmete jaoks. Seda saab hinnata ainult kohalik kogukond ja linnavolikogu Narva elanike esinduskoguna. Narva linn ei saa tekitada olukorda, kus juba algselt oleks hooldekodu asukoha jms suhtes nõ sisse programmeeritud kohalike pahameel ja sellest tulenev

võimalik halvustav või isegi diskrimineeriv käitumine hooldekodu elanike suhtes. Seega püüab Narva linn juba eos vältida diskrimineerivat käitumist hooldekodu elanike suhtes ja luua kõigi isikute jaoks võimalikult head elukeskkonda.

Asjas ei ole mingit vaidlust, et Narva vajab uut hooldekodu. Narva poolt linna elanikele esitatud küsimus on aus ja lähtub nendest andmetest ning terminoloogiast, mida AS Hoolekandeteenused esitas. Küsitluses on selgitatud, et „Viimasel aastakümnel osaleb Eesti aktiivselt Euroopa erinevates projektides struktuurfondide toel. Antud projektide käigus plaanitakse ehitada Narva linna hooldekodu psüühikahäiretega inimestele. Projekti eeltingimuseks on see, et kodu peab paiknema linnakeskkonnas, jalutuskäigu kaugusel elamutest, ravi- ja kultuuriasutustest, kauplustest ja teistest avalikest kohtadest.“ Küsimus „Kas tuleb lubada hooldekodu psüühikahäiretega inimestele ehitamist elamute, ravi- ja kultuuriasutuste, kaupluste ja teiste avalike kohtade läheduses? on vajalik eelkõige selleks, et välja selgitada Narva elanike tegelik suhtumine probleemi ja leida selle võimalikud lahendused. Sellest tulenevalt saab minimeerida võimalikud liikluskorralduslikud, ohutuse jms probleemid. Küsitluse tulemustest sõltub, kas ja millisel määral tuleb elanike teavitamist muuta, täiendada nende oskusi, käitumisharjumusi psüühikahäiretega inimestega suhtlemisel; kas ja millisel määral tuleb kasutusele võtta täiendavaid abinõusid nt kaupluste töötajatel, politseinikel jms et minimeerida või hoopiski välistada eeldatavad suhtlemisprobleemid ja -konfliktid. Seega on küsitlus eelkõige vajalik võimalike ohukohtade väljaselgitamiseks ja nende kõrvaldamiseks.

Lisaks ülaltoodule on linn alternatiivselt välja pakkunud ka hooldekodu paiknemise konkreetseid kohad, millest ei tulene, et linn on küsitluses suunanud elanikke linna äärealade kasuks otsustama. Vastupidi, sinna on märgitud ka kesklinna piirkonna tänavad.

M. Mändmaa poolt tõstatatud probleemi asetus 19.02.2020 e-kirjas on kohatu ja Narva küsitluse pahatahtlikult vale tõlgendamine. **Narva ei ole sõnagagi püüdnud erivajadustega inimeste kogukonnas elamist välistada ja puuetega (s.h. ka psüühiliste häiretega) inimesi diskrimineerida.** Küsimuses ei ole mingit diskrimineerivat tagamõtet ja ega väljendatud soovi välistada puudega inimeste elamist Narva kogukonnas. Asjaolu, et linn soovib välja selgitada pooltele optimaalset lahendust ja vältida hoolekande asutusse asuvate ja Narva linna elanike ootamatut ja komplitseeritud vastasseisu, ei tähenda erivajadustega inimeste vajaduste eiramist. Pigem vastupidi.

Üllatav on riikliku hoolekandeaasutuse juhi poolt tegelikkusele mittevastavate tõlgenduste esitamine ja võimendamine ajakirjanduses ning riigiasutustes. Sellest nähtub, et M. Mändmaa soovib Narva linna poolt ebademokraatlikku asjaajamist, eirab kogukonna arvamust ja sisuliselt kohaliku omavalitsuse enesekorraldusõiguse põhimõtteid.

Juhin tähelepanu asjaolule, et Narva linnas on teisigi juriidilisi isikuid, mis tegelevad erivajadusega inimestega. Nende hooned asuvad samuti elamute piirkonnas. Seega on M. Mändmaa kirja väited täiesti alusetud ja utreeritud. M. Mändmaa viide puuetega inimeste diskrimineerimisele on samuti äärmuseni liialdatud, kuna ainuüksi küsitluse korraldamisest ei saa teha järeldust sellele vältimatult järgnevale puuetega inimeste õiguste ahistamisele. M. Mändmaa on tekitanud eksliku narratiivi nagu järgneks küsitlusele erivajadustega inimeste elamise keelamine Narva kogukonnas. Sellistes situatsioonides tuleb lähtuda ainult tegelikest faktilistest asjaoludest ja mitte oletustest. M. Mändmaa ekslikud oletused lähtuvad seega tema poolt esitatud põhistamata ettekujutusest, mida on kahetsusväärset käsitatud Narva linna käitumisena.

M. Mändmaa ülalkirjeldatud käitumine on kategeooriliselt lubamatu ja ei lähtu koostöö põhimõttest. Narva linna elanike suhtes oleks äärmiselt diskrimineeriv ja ebademokraatlik, kui Narva linn jätaks välja selgitamata kogukonna suhtumise tõstatatud küsimusse.

Diskrimineerimise mõiste tähendab isikute põhjendamatu ebavõrdset kohtlemist, mille tulemusel üks isik satub halvemasse olukorda kui teine isik samas või samalaadses olukorras. **Narva ei ole küsitluse läbiviimisega kedagi halvemasse olukorda asetanud**, vastupidi kohtleb kõiki võrdselt. Narva küsitluses on võimalus avaldada oma arvamust ka kõigil psüühikahäiretega ja teistel erivajadustega isikutel, samuti nende esindajatel. M. Mändmaa on kirjast väitnud, et Narvas on eelduslikult umbes 2000 psüühikahäiretega isikut ja asus järeldusele, et puuetega inimesi koheldakse diskrimineerivalt küsitluse läbiviimisel. Selline väide ei ole relevantne, kuna ka puuetega isikutel ja nende esindajatel, perekonnaliikmetel ja teistel lähikondsetel, keda on tuhandeid, on vaba võimalus küsitluses osaleda. Asjas ei ole üldse välistatud, et küsitluses erivajadustega isikute aktiivsel osalemisel, leiavad Narva kogukonna liikmed, et hooldekodu rajamine on elamute, kaupluste jms lähedusse vägagi tervitatav. Miks arvab AS Hoolekandeteenused juhataja vastupidist? Narva linn on küsitluse läbiviimisel soovitanud elanikel aktiivset osavõttu ja ei ole kellelegi takistusi teinud.

M. Mändmaa teemakäsitlusest selgub, et diskrimineerimise osas ei ole esitatud ühtegi faktilist diskrimineerimisele viitavat asjaolu, kuid on tehtud paljasõnaline oletus linna soovimatusest taluda puuetega inimesi Narva linnas. Vaadeldaval juhul ei ole ühtegi isikut ega isikute gruppi koheldud teatud tunnuse, näiteks rahvuse, rassi, nahavärvuse, usutunnistuse või veendumuste, vanuse, puude või seksuaalse sättumuse alusel halvemini kui teist isikut samalaadses olukorras.

Samuti ei ole rikutud võrdse kohtlemise seaduse sätteid. Võrdse kohtlemise nõudeid oleks rikutud sellisel juhul, kui diskrimineerimine oleks faktiliselt toimunud, st puudega isikute õigusi oleks õigusvastaselt kitsendatud võrdse kohtlemise seaduse §-s 2 sätestatud valdkondades. Puudega inimestele vajaliku elukeskkonna loomiseks teabe kogumist, elanike informeerituse jms tõstmist ei saa käsitada puuetega inimeste diskrimineerimiseks.

Tundub, et AS-le Hoolekandeteenused on lihtsalt harjumatu, et kohalik omavalitsus võib läbi viia küsitlusi asja otsustamiseks tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamiseks. Vajadusel saanuks ka AS Hoolekandeteenused esitada omapoolsed märkused küsitluse osas, kuna selle läbiviimisest oli nende juhatajat informeeritud Narva linna Sotsiaalabiameti direktori 31.01.2020.a. kirjaga.

Kutsun AS-i Hoolekandeteenused lähtuma õigusriigi põhimõtetest ja tegema konstruktiivset koostööd Narva linna elanikele vajalike sotsiaalteenuste osutamisel. Ühtlasi teen ettepaneku kajastada AS Hoolekandeteenused kodulehel kärpimata kujul ka Narva linna seisukohad viidatud probleemi käsitlemisel.

Lugupidamisega

/digitaalallkiri/

Aleksei Jevgrafov
Narva linnapea

Koostaja: Rein Pärtel
Narva Linnakantselei juriidilise ja personaliteenistuse jurist